

Nora Eckhardtová

DRUHÁ STRANA ŘEKY

≡ KNIHA ZLIN

Druhá strana řeky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Nora Eckhardtová
Druhá strana řeky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Nora Eckhardtová

DRUHÁ STRANA ŘEKY

≡ KNIHA ZLIN

Tatínkovi, tam na druhou stranu

ČÁST PRVNÍ

„Hurá, hoši, kamarádi, již nám nastal den,
že my zítra časně z rána od nás poplavem.
Prameny jsou hotový, vesla jsou osazený,
aby nám dal pán Bůh zdraví, by jsme dopluli.“

*popěvek plavců z Vorařské kroniky
Františka Vondráška z Purkarce*

1

OPRÁŠILA SUKNĚ OD MECHU

Ani toho roku, kdy se v sadech na jabloních objevila přízračná jablka, nikdo cestou nepřišel o život. Jejich plavecká parta neztratila jedinou duši od té doby, co byl vrátným Borovec – tedy už dobrých pětadvacet let.

Borovec, předák plavecké party, si před každou cestou nechával od cikánky věštít, jaká bude příští plavba. Říkala jim vše, co potřebovali: kde je může čekat jaké nebezpečí, na co si dát pozor a čemu se vyhnout. „Cikánka“, která se světlou pihovatou pletí po irských předcích vůbec nevypadala jako cikánka – na tu upomínala pouze splývavým šarlatovým oděvem a přehrší pozlacených cinkavých šperků, ve kterých se zjevně cítila nesvá –, se obracela s otázkou na kohoutí srdíčko. Vrátný Borovec pokaždé s velkými rozpakami sledoval, jak to nebohé zvíře přímo před ním, na sešlapané prkenné podlaze, podřezala a vykuchala. Odhlédnuto

od toho, že ho sám musel zaplatit, přestože si ho cikánka pak dozajista dá k večeři, mu přišlo ptáka líto. Radši od něj odvrátil zrak a prohlížel si temný pokoj, spoře zařízený těžkým nábytkem z tmavého dřeva, zašlé sametové závěsy na stěnách, a jako vždy přemýšlel, co se asi nachází v místnosti za šňůrkami z drobných korálků.

Dosud tlukoucí kohoutí srdce pak cikánka zkušeně ostrým nožem rozkrojila a rozložila před Borovce na stole s výrazem *Tak tady to sám vidíte*, dočista jako by před něj položila noviny s tučným titulkem.

Jednou třeba řekla:

„Plavba bude dobrá. Vidím tady jasně,“ poklepala prstem na jeden zákrut, „za Písečnou branou si musíte dát pozor, potáhne to tam doprava ke skalám, ale jinak bude Černá mírná jako beránek. Není třeba se vůbec ničeho bát. Mimochodem, slyšela jsem, že ten váš novejš Jakub je moc šikovnej kluk: toho si hleďte dobře vychovat, jednou bude vaším nástupcem!“

To už Borovec dávno věděl sám, v mladém Jakubovi rozpoznal talent a chuť do plavení, tolik potřebnou dravost a zároveň zodpovědnost, kterou by u tak mladého člověka – Jakubovi bylo tehdy čerstvých sedmnáct let – našel málokdy. Mladík se pak postupně opravdu stal vrátného pravou rukou a bylo více než zřejmé, že se brzy stane zástupcem a bude mít výlučné právo (i se všemi povinnostmi, které z toho plynou) plavit pacholčí vor hned za prvním předákem. Později snad získá vrátnenský patent a povede celou partu, až Borovec... Nu, na to teď není třeba myslet.

Jindy je ovšem cikánka od plavby zrazovala:

„Zítřka nesmíte vyplout. Kohouta ani nebudu kucht, nemělo by to smysl.“ (Má už k večeři něco jiného, pomyslel si skepticky Borovec.) „Ráno jsem cestou na trh viděla nad Černou přeletět tři černé labutě. Ano, tři: to je naprosto jasně špatné znamení. To nejhorší! Vydržet ještě týden, pak se to poplave úplně samo,“ slibovala.

Jízdu tedy odložili o sedm dní, přestože se to pranic nelíbilo faktorovi Rybnému, který si u nich splavení dřeva a převoz nákladu objednal. Bezpečí party bylo ale pro Borovce na prvním místě. Nemohla ho zviklat ani případná srážka ze mzdy, přestál i brblání svých hochů, že jim krátí peníze. „Kdybyste tak věděli, že vám tím zachraňuju život!“ mumlal si pod vousy, zatímco naslouchal jejich opatrnému reptání. A cikánka měla pravdu, jako vždy. Plulo se jim krásně, téměř ani vlnka jim nesmočila kotníky, jak byla Černá klidná – sama je táhla korytem, skoro ani nemuseli zvednout sochory! Kéž by každá plavba probíhala takhle, přál si Borovec. Ale to by je snad ani nebavilo nechat se jen kolébat a nepřiložit ruku k dílu...

Pokaždé dali na radu věštkyně a nikdy toho nelitovali.

Ovšem když se loni v listopadu zrána objevila v sadech ta jablka, bylo to jiné. Novina se rychle rozkřikla. Toho dne se všichni z blízkého i vzdálenějšího okolí museli přijít podívat a s úžasem zírali na ten zázrak: na jabloňových větvích visely za stopky jen křišťálové skořápky ve tvaru jablek. Dokonalé repliky zářily ve slunci jako drahokamy, nikdo se jich neodvážil být jen dotknout, natož takový plod utrhnout. Po poledni, kdy slunce vystoupilo nejvýše, z nich počala odkapávat voda a skleněná jablka začala pomalu tát.

Nikdo nevěděl, jak tam ty nádherné ledové plody vyrostly. Shodnout se nemohli ani na tom, co má ten nevídaný jev znamenat. Poukazuje na dobrou úrodu příští rok? Čeká je štěstí? Nebo naopak věští tuhou a krutou zimu? Či snad jiné nebezpečí? Co jim ta jablka říkají?

Vrátný Borovec pomalu odcházel pěšinou mezi sady a škrábal se přitom na šedivé hlavě. Za deset dní je čekala poslední plavba toho roku, než řeka zamrzne a nebude splavná. Už teď byla ledově chladná a sem tam ji pokrývala tenká krusta. Mají to brát jako šťastné znamení, nebo naopak varování? A cikánku, jako na potvoru, nemohli nikde najít. Nechal tedy večer v hospodě hlasovat. Jeho parta čítala osm lidí, všemi byl přehlasován. Každý chtěl jet. Odkládat plavbu, když můžou každým dnem udeřit mrazy, je přece nerozum!

„Nebudem se řídit nějakýma jabkama! To už pak můžeme zrušit každé ráz jen proto, že je slabší úroda ječmene, pstruzi v tůni plavou kolem dokola nebo že jsem si ráno ukop palec o práh!“ vykřikoval jeden z těch zarostlých ostrých plavců a ostatní se smáli. Borovec, pořád ještě pln obav, nakonec k plavbě svolil. Nic jiného mu ani nezbývalo.

Ať to bylo tím, že byl zkušený vedoucí a jeho partu tvořili sešraní chlapi, co umějí vzít za práci, když na to přijde, nebo měli prostě a jednoduše štěstí – ta poslední plavba byla snad nejpříjemnější a nejpokojnější ze všech. Od té doby si sice Borovec stále nechával před plavbou věštit, výsledek už však nebral jako danou věc, kterou je třeba bez výhrad přijmout, ale jako doporučení a nadále se řídil vlastním rozumem a úsudkem.

Ve vodě byli přece jako doma: plavení pramenů se stalo jejich obživou stejně přirozeně, jako tomu bylo u jejich otců a ještě předtím u jejich dědů. Řeka živila rodiny plavců od nepaměti, stejně tak všechny ostatní, kteří žili na jejích březích. Černá byla jako jejich matka: krmila je, hrála si s nimi, občas byla přísná, jindy je hladila vlnami, smála se s nimi. Byla pro ně vším, od narození (poté, co si pluli devět měsíců v jiné vodě) až do jejich posledních dnů, kdy se jim těla, zbavená duše jako skořápky ořechů, rozpustí v hlíně a opět se stanou vodou.

Během života jen dřeli, nikdo z nich neměl čas uvažovat nad věčným koloběhem vody, která je tu už od počátku. Pro vodu není ani peklo, ani ráj, je odsouzena být tu s námi všemi navždy, až do skonání věků. Stále stejná: teče, vlévá se, vypařuje, padá z mraků zpět, vsakuje se, vynořuje a opět teče. Voda je věčným svědkem všech událostí, nese si s sebou dávná tajemství života, o která se nikdy s nikým nepodělí. Možná občas něco naznačí – k tomu je ale třeba usednout na její břeh a bedlivě naslouchat.

Toho rána si Lota přivstala a vydala se na obvyklou pochůzku s nůši mýdel. Nejprve se zastavila v prádelně nedaleko jejich hospody. Byl to nízký kamenný baráček přímo na břehu Černé, s velkým molem a schůdky vedoucími rovnou k vodě. Tam chodily pradelny do řeky máchat. Samotná prádelna, spojená i se správkami a žehlením prádla v zadní místnosti, byla vždy plná páry.

Neslyšně zaklepala a vešla. Uvnitř bylo skoro nedýchatelno. Nikdy nechápala, jak si na to mohou pradleny zvyknout – ona by se po minutě jistě udusila, navíc ji pára nepříjemně štípala do očí. U velikých kádí plných horké vody se činily ženy, některé s mohutnými dřevěnými pádly míchaly v modřidlu bílé kusy látky. Ty mohly být prostěradly, spodničkami či košilemi patřícími právě jí nebo sousedům. V řadách podél stěn stály pradleny jedna vedle druhé u necek nebo menších kádí a na prknech rytmicky tloukly plácačkami kusy oblečení. Rukávy měly vyhrnuté až k ramenům, sukně podkasané, aby si je nezmáčely ve vodě, která nestačila odtékat a stála na podlaze dobrý palec hluboká. Námahou a horkem byly ve tvářích celé červené, vlasy, které opustily svázané uzly, se jim vlhce lepily k čelu či schlíple visely přes obličej a ony je netrpělivě hřbetem ruky odhrnovaly.

Těžkou dřinu si ulehčovaly společným zpěvem, vybíraly písně, které se jim rytmikou hodily k práci – právě tloukly a drhly rýžáky prádlo za doprovodu řízné písničky:

*„Aničko zlatá, zlatá,
zavři ta vrata,
zamkni si světnici,
na velkou petlici.
Aničko zlatá, zlatá,
zavři si vrata.“*

Postarší paní, stojící nejbliž Loty, v neckách postavených na dřevěné koze, aby se nemusela zbytečně ohýbat až k zemi, v rukou přepírala ve zpěněné vodě jemnější kusy, které by se neopatrným zacházením mohly potřhat. Pokývla Lotě, vytáhla ruce z necek – měla je oteklé a celé rudé – a prohodila:

„Tak, co nám neseš dnes? Doufám, že tu slíbenou svačinku! Já jsem si objednala pudíng,“ dodala nahlas vesele a celá prádelna vybuchla smíchy.

„Já dvě křepelky!“

„A pro mě hřbet z divočáka na brusinkách!“ ozývalo se ze všech stran.

Lota se smála s nimi, věděla, že na tvrdou práci, která by jiného připravila o rozum, je humor nejlepším lékem.

„Ach, milé dámy,“ odpověděla vysokým zpěvavým hlasem, „musela jsem to poplést – vaše občerstvení jsem dala hochům, co nakládali dřevo na káry kousek odtud...“

Odpovědí byl opět smích a výkřiky hraného rozhořčení, sem tam přilétl vlhký, ještě teplý hadřík nebo i kousek mýdla.

„Ale,“ pokračovala Lota, kousajíc se do rtu, aby také nevybuchla smíchy, „snad se spokojíte s tou jejich přesnídávkou: mám tu chléb a klobásy a velký kus dobrého sýra!“ Všechno to vytáhla z košíku a překvapené prادلeny se na to nečekané občerstvení vrhly, jako by týden nejedly. Lota s úsměvem přihlížela, mezitím s hlavní pradelnou vyřídila platbu za mýdla – nůši měla rázem o dobrou polovinu lehčí, teď se jí to bude vykračovat!

Rozloučila se s pradelnami, neměla času nazbyt. Čeká ji ještě kolem patnácti zastávek, kde musí prodat svůj voňavý náklad. Cítila vždy uspokojení, že těm dobrým ženám může něco přinést nebo je jen na chvíli nechat zapomenout na jejich těžkou práci. Od pěti ráno do pozdního večera se dřou, s rukama ponořenýma v horké vodě (a ty ještě méně šťastné naopak v ledové Černé), s rozbolavělými svaly a ztuhými zády.

Jedna drhne prádlo na valše, další míchají dřevěnou vařečkou v obřích kotlech, vždyť taková fyzická dřina se hravě vyrovná tomu, co dělají chlapi! Ona samotná má proti tomu práci lehkou, přestože nůše také váží pěkných pár liber a nachodí se s ní tolik, že jí i nohy pěkně bolí – pořád je na tom ještě dobře. Navíc tuhle námahu nemá dennodenně, prokládá ji výpomocí rodičům v hospodě. Pradleny se budou dřít každý den, od rozednění do soumraku, stále stejně, až do svojí předčasné smrti. Ještě hůř jsou na tom ženy zaměstnané v oděvních továrnách. To už i ty pradleny mají během dne chvíli na jídlo či krátký odpočinek, ve fabrikách si prý nemůžou bez svolení ani odskočit na záchod! Při tom pomyšlení se otřásla. Zároveň si všimla, že se skutečně ochladilo. Země nečekaně potemněla, obloha se zatáhla inkoustovými těžkými mraky a po chvíli se ozvalo první zahřmění.

Musí si pospíšit. Aby jí tak zmokla mýdla! Proti bouřce samotné nic nemá, kdepak, tedy pokud je schována někde v teple a suchu pod střechou. Ale představa, jak se obsah její nůše mění na mazlavé voňavé bahno s čepicí bublin, ji znepokojila. Takovou škodu by nezaplátila!

Jakub, na klidném úseku Černé, kde nebylo příliš co dělat, ležel pohodlně natažen na provizorním lůžku na voru slabáku a zdálky k němu doléhala harmonika starého Pepina z posledního voru. Jakubovu tvář zakrýval slaměný kloubok. Nechával se kolébat pohupujícími vlnami a mírné slunce ho hladilo po nahé hrudi. Bylo mu příjemně, ale sa-

mozřejmě by se raději nechal hladit svojí snoubenkou. Znovu teď myslel na okolnosti jejich seznámení.

Jejich zasnoubení totiž nezosnovali rodiče, jak tomu často bývá, ani se nepotkali při práci nebo na tancovače. Setkali se minulou zimu, kdy Jakub, stejně jako většina ostatních plavců, musel vyměnit plavení dříví za těžbu ledu. Každý rok, jakmile se utvoří na Černé dostatečná krusta, aby je unesla, polévají led vodou, znovu a znovu, dokud se nevytvoří vrstva alespoň na loket silná – pak je čas na náročné a zdlouhavé vysekávání obřích kvádrů. Ty se uchovávají v hlubokých sklepích a odtud rozvážejí do hospod i domácností. Přes léto se jimi chladí potraviny a pivo. Jakub měl na starost vytahování ledových kvádrů pomocí železného háku. Bylo k tomu zapotřebí veškeré jeho síly. Menší děti, či naopak starší muži dělali lehčí práci, každý měl přidělen svůj úkol, ve kterém dosáhl dokonalosti, neboť ho prováděl znovu a znovu, stále stejně, po celé dlouhé dny.

Jakub se ve svých okovaných dřevácích zručně a úsporně pohyboval po kluzkém povrchu, vysekané hranoly zahákl a táhl ke břehu. Právě při jedné z takových cest zaslechl výkřik. Nebo se mu přinejmenším zdálo, že něco slyšel. Znělo to jako ozvěna, křiknutí racka. Rozhlédl se – a opravdu. Kousek od břehu se počal shlukovat dav, lidé něco ve zmatku vykřikovali a pobíhali kolem. Upustil tyč s hákem a rozběhl se tím směrem. Už zdaleky viděl, že se lidé srotili kolem vysekané díry v ledu, štouchají do ní bidly a snaží se něco vylovit.

„Co se stalo, co se stalo?“ vykřikl udýchaně a chytil za loket nejbližší postavu.

„Někdo tam spadl, přímo do té díry, tady!“

Jakub neváhal – na přemýšlení nebyl čas. Viděl, že se kolem shromáždily ženy, které na břehu v mrazu máchaly prádlo, a nádeníci z řad sedláků. Nikdo z nich neuměl plavat. Svlékl si těžký kabát a skopl boty pobité železem, zhluboka se nadechl a přímo po hlavě skočil do úzké díry v ledu.

Na chvíli ho omráčila ledová temnota.

Doslova ztuhl, drtil ho nesnesitelný tlak, bodaly ho tisíce jehel. Poté co se uklidnil, otevřel oči a udělal pár prudkých temp dolů, do tmavé hlubiny. Vidět nebylo téměř nic, jen kdesi nad sebou tušil nadějně světlo: led, nebe, místo, kam se musí za chvíli vrátit. Pod ním byla jen stále se prohlubující tma, kolem něj kalná špína. Musí tedy toho člověka najít po hmatu. Klesal stále hloub, až narazil na dno. Rukama prošátrával bahnitý povrch, nohama v tlustých kožených kalhotách zuřivě kopal, aby se udržel dole – jeho plíce naplněné vzduchem a pud sebezáchovy, to vše ho táhlo nahoru, do bezpečí. Cítil, že se brzy přiblíží bodu, kdy se to nebude dát vydržet a potřeba se nadechnout bude silnější než on. V hlavě mu začalo hučet a tepat, plíce ho nesnesitelně bolely. Přesně ve chvíli, kdy už bylo téměř pozdě, něco nahmatal. Nohu s těžkou šněrovací botou, k níž náleželo tělo, které se vznášelo kousek nad bahnitým dnem řeky. Našel hlavu, pod bradu jí zahákl svoji paži v ohbí lokte a vši silou se odrazil. Plíce pálily jako čert, cítil v nich krev, a přepadla ho panika, že to nezvládne. Při stoupaní se díval upřeně vzhůru, aby našel otvor v ledu. Nemá ani vteřinu navíc, kterou by mohl strávit hledáním. Nemá už ani tu vteřinu. Přímo nad ním zakrýval světlo temný mrak. Byl to hlouček lidí, shromážděných kolem díry

v ledu. Stáli jeden vedle druhého a tvořili kruh a přímo uprostřed byla ta brána do ráje, kterou hledal. Kopl naposledy a jeho tvář se vynořila, okamžitě ho popadlo mnoho párů rukou a táhlo na led jeho i to závaží, které vláčel s sebou.

Z plovoucího hadrového panáka, kterého od smrti dělily dozajista jen vteřiny, se vyklubala mladinká dívka. Její jemný obličej byl celý modrý, rty měla fialové. Jeden z mužů ji obrátil zády k sobě a zmáčkl jí břicho, aby z ní dostal vodu. Pak tělo položili na zem a začali pumpovat pažemi. Jakub to všechno sledoval jako v mlze. Sám ležel na ledu, někdo ho přikryl houněmi, celé tělo ho pálilo a bodalo v něm, ale byl živý, a navíc se mu podařilo to, v co ani nedoufal. Kdyby před svým zbrklým skokem stihl přemýšlet, jistě by si nedával ani nejmenší šanci na přežití, natož na záchranu té druhé duše. Sám se dostal z ďáblových spárů a ji přivedl ze samého pekla.

Když se dívka rozkašlala a začala pravidelně dýchat, oba je naložili na vůz, kterým prve vozili led, a dopravili do nejbližší hospody. Tam se u krbu rychle převlékli do zapůjčeného oblečení, oba dostali horkou cikorku a přivolaný lékař konstatoval, že jsou oba jen silně podchlazení, už jim nehrozí žádné nebezpečí. Pokud budou dostatečně v teple, odnesou to přinejhorším nastuzením.

Při čekání na doktora se dali do řeči. Dívka se – poté co se oblékla do suchých šatů, plátnem si vysušila vlasy, nechala je doschnout u plamenů v krbu a trochu se jí vrátila červeň do tváří a rtů – ukázala jako velmi krásná. Jakuba okouzila její skromnost a líbilo se mu, jak klopí oči a snad posté mu upřímně děkuje za záchranu života.

Tak se tedy seznámili. Lota s ním byla propojena od prvního okamžiku, téměř jako je novorozenec pupeční šňůrou spojený s matkou – stejně tak mu vděčila za svůj život a stejně tak ho milovala.

Pokaždé když Lota zaslechla hrom, ohlašující blížící se bouřku, vzpomněla si na to léto, kdy po jedné takové bouři šla ven. Měla a dodnes má ráda ten opojný vzduch plný rozprášené vlhkosti a hutnou vůni vody, vsakující se do vyprahlé půdy. Vyšla si na procházku až za poslední domek do polí. Právě tam spatřila ten magický strom. Rozložitý dub, stojící osaměle na okraji remízku, už z dálky voněl ohněm. Když přišla blíž, cítila žár, ale neviděla ani plamínek, ani malou stužku kouře. Jako by se plameny zkrátka a dobře proměnily ve strom. Z kmenu sálalo horko. První ji napadaly myšlenky o peklu, čekala, že na druhé straně u paty dubu uvidí sedět satanáše, který na ni čeká.

Když velký dub opatrně obešla, ve kmenu zhruba ve výšce hlavy spatřila kulatý otvor a nahlédla do něj. Strom hořel zevnitř. Udeřil do něj blesk, zapálil ho a on rovnoměrně žhnul. Až poté si Lota všimla, že je dole u kořenů poprášen bílým popelem. Hleděla do té rudé tlamy – díra vypadala jako velká ústa, otevřená v marném řevu o pomoc, zkroucená strašlivou bolestí. Nevěděla, co si počít. Dnes by se možná zachovala jinak, tehdy ale ve svém mládí a naivitě usoudila, že je strom již mrtvý a nemůže nic udělat. O tom, že by se plameny mohly rozšířit a způsobit nebezpečný požár – bylo právě parné léto

a bouře byla krátká –, vůbec neuvažovala. Chvíli tedy jen tak poseděla opodál.

S pohledem upřeným na stále žhavé tělo nebohého stromu zpytovala svoje hříchy, které si musela takřka vymýšlet: tu rozsypaná mouka na podlaze, již zametla a přimíchala k hromádce popela místo toho, aby se ji snažila zachránit pro další užití, či sem tam ukrojený kus špeku ze spíže, který usilovně žvýkala, než se vrátila se sklenicí marmelády zpět do kuchyně k matce. Usoudila, že za tyto drobnosti ji prozatím peklo nečeká (což jí opakovaně potvrdil i kněz u zpovědi). Jakmile dospěla k tomuto uspokojivému závěru, zvedla se, trpícímu stromu nevěnovala další pohled a vydala se zpět k domovu, s čistou myslí a dobrou náladou, rukama si vzadu ledabyly oprášila sukně od mechu.

2

POVÍDKY OD POEA

Nic mě tak neprobere jako chladná voda. Skláním se nad umyvadlem a v pravidelných intervalech si obličej oplachuju příjemně vlažnou vodou: nádech – nabrat vodu do dlaní, výdech – ponořit obličej. Takhle to opakuju třeba dvacetkrát. Je to skoro jako plavat po ránu v moři, v osvěžující chladivé vodě, všechny starosti odplynou pryč... Po tomhle ranním rituálu se cítím naprosto svěží a odpočínutý, bez ohledu na to, jak dlouhý či kvalitní spánek tomu předcházal.

Na starosti, které teď mám, ale ani šplíchání vodou nepomáhá.

Adam. Tak se jmenuju a tak se jmenoval i můj otec. Teda jmenuje! Neztrácím naději, že bude zase brzy zpátky, jako vždycky mi první středu v měsíci po zkoušce sirén zavolá a pozve mě na oběd. Zatím to ale vypadá, že se vypařil. Zkrátka zmizel.

Hned v ten den mamčinina uplakaného telefonátu, ve kterém mi oznámila, že táta nepřišel z práce domů, jsem se k ní nastěhoval. Potřebovala mít někoho u sebe, nějakou oporu – a kdo jiný by to měl být?

Ráno po tom zmizení jsme navíc museli absolvovat vyčerpávající výslech u policie, který byl stejnou měrou únavný, jako zbytečný. Otázky, které se omílaly neustále dokola a zavrtávaly do všech možných detailů posledních dní či týdnů před zmizením. Otázky s hluboko skrytými významy (tak hluboko, že nejspíš nebyly jasné vůbec nikomu) či ty naprosto jednoznačné:

„Nechoval se váš manžel poslední dobou nějak zvláštně? Jinak než normálně? Neměnil některé svoje zvyky?“

„Ne, myslím, že ne, ničeho jsem si nevšimla.“

„Nedostával nějaké zvláštní esemesky, e-maily nebo dopisy?“

„Tak to také nevím, ale předpokládám, že i o tomhle by mi řekl... Víte, neměli jsme před sebou žádná tajemství.“

„Nechodil někdy bez vysvětlení večer nebo v noci ven?“

„Kdepak! No dovolte? My jsme měli – máme – skvělé manželství! Když manžel musel někam jít, samozřejmě mi pokaždé řekl, kam jde a kdy se vrátí!“

„Nenasvědčovalo něco tomu, že měl špatné svědomí? Nedostala jste od něj například nějaké šperky, nečekaně velké nebo drahé dary, květiny?“

„Vím, kam tím míříte, ale ne. Nic takového, jenom se mi na nočním stolku objevila kniha povídek od Edgara Allana Poea. Myslím, že ji tam musel položit manžel... Ale nejsem si jistá kdy.“

To jedině důstojníka alespoň trochu zaujalo. Když později prohlíželi náš byt, knihu pečlivě prozkoumal. Hledal založené stránky, podtržená slova... Nic zvláštního ale našel. Sami jsme nad tou knížkou strávili mnoho chvil ve snaze objevit nějaký klíč či náznak, ale k ničemu to nevedlo. Napadlo mě, že jsme na ni možná neměli sahat kvůli otiskům prstů, ale tím se nikdo neznepokojoval. Asi příliš sleduju detektivky – skutečnost je úplně jiná. Podle policie ale nic nepoukazovalo na to, že by se do domu někdo vloupal. Ano, knihu tam zkrátka musel nechat otec. Matka si nebyla schopná vzpomenout, jestli knihu předtím doma měli (její knihovna je poměrně rozsáhlá), takže nedokázala odpovědět na otázku, zda ji otec tedy koupil a nechal v ložnici. Samozřejmě nás napadlo, že ji tam nechal někdo jiný – únosce. Pak by souvislost s knihou byla nepředstavitelně děsivá: většina z devíti povídek obsahuje nějaké to pohřbení či zaldění zaživa nebo něco podobně bestiálního. Po přečtení knihy se mi udělalo nevolno, když mě tahle souvislost napadla, a zakázal jsem si na to dál myslet. Nedokážu si představit zoufalství rodičů, kterým zmizí dítě. Právě ta nejistota a představy, co asi prožívá, musejí být naprosto zničující.

Výslech pokračoval standardně:

„Jeho firma prosperuje?“

„Ale vcelku ano, on se o práci se mnou vlastně moc nebaví...“ Stydlivý mámin úsměv.

„Máte společný bankovní účet? Nezaznamenala jste v poslední době nějaké podezřelé výběry peněz?“

„Máme společný účet, samozřejmě, a ničeho podezřelého jsem si nevšimla.“

„Co jste dělali ten večer, kdy jste ho viděla naposled?“

„No, vařila jsem večeři, pak jsme se dívali na film...“

„Co jste vařila?“

Zmatený mamčin pohled z vyšetřovatele na mě a zpátky, dlouhé přemýšlení: „Měli jsme... ano, rizoto. Proč se na tohle prosím vás ptáte?“ Slzy na krajíčku a potlačovaný hněv.

„Rozumím vám, ale každá informace může být důležitá... Jaký film jste si pouštěli?“

„Adam chtěl vidět *Pošták vždy zvoní dvakrát*, to býval náš oblíbený film, když jsme byli mladí.“

Policista si to poznamenal a prohlásil: „Dobře, už to bude všechno, jen mi ještě řekněte: Nevíte o tom, že by měl váš manžel nějaké nepřátele?“

„Ne, toho si opravdu nejsem vědoma. Můj muž je moc hodný člověk a jako zaměstnavatel ve svojí firmě je velmi oblíbený, myslím, že vychází dobře úplně s každým. On je takový ten nekonfliktní typ, víte.“

Po opětovném pečlivém zodpovězení všech otázek opravdu vůbec nic nenavštěvovalo tomu, že by můj otec udržoval tajný milostný poměr a matku opustil či že by se zapletl s drogovým kartelem, sáhl si na život, a nejspíš dokonce ani tomu, že by se ho moje matka snažila otrávit.

Předali jsme jim všechny dostupné kontakty na tátovy kolegy a známé, staré kamarády či bývalé spolužáky, na které jsme si v tu chvíli jen dokázali vzpomenout. Já i máma jsme měli pocit naprostého zmaru a bezvýchodnosti, téměř jsme se cítili, jako bychom otce unesli my dva.

„Taková příšerná ztráta času, a v prvních hodinách, které jsou při hledání pohřešovaných zásadní!“ rozčiloval jsem se.

„Ano. Pokud teda povedou vyšetřování takhle, tak...“
Ani jeden z nás tu větu nechtěl dopovědět. Jediné, co snad mohlo k něčemu vést, byla zmiňovaná kniha.

Sotva přijdu z práce, sedneme si s matkou ke kuchyňskému stolu a bavíme se o všem možném, nakonec se však dostaneme nějakou oklikou k tátovi, jako by byl náš hovor vedený tou červenou nití, kterou nechceme sledovat, ale nemůžeme si pomoci. Vzájemně se ujišťujeme, že je v pořádku. Předháníme se ve vymýšlení vykonstruovaných teorií, co všechno se mohlo přihodit: stal se svědkem jakéhosi zločinu na státní úrovni a musí teď nějaký čas strávit v úkrytu v utajeném bytě; přihodila se mu nějaká (drobná!) nehoda a bůhvíproč je v nemocnici v nějakém odlehlém městečku, kde ani nepovažují za nutné spojit se s rodinou; vyhrál v loterii jackpot a opil se do němoty, právě v tuhle chvíli se budí v Las Vegas, pomalu se probírá a chystá se na cestu domů...

Máma začne vzpomínat, jak se s ním seznámila ve vlaku cestou do Londýna, jak ji na první pohled uchvátilo, že četl velmi tlustý román a pokuřoval dýmku. Bylo mu tehdy devatenáct. Ona jela navštívit známé a on jel zhlédnout Rothkovu výstavu v Tate Modern.

„Stačil mi jeden pohled na toho kluka v manšestrákách a tlustém svetru s rolákem (pořád se škrábal na krku, jak ho vlna kousala), abych věděla, že je to on. Prostě jsem to hned poznala. Z té jeho dýmky jsem se dusila, ale líbilo se mi, jak ohleduplně vyfukuje kouř z okýnka, působil u toho tak dospěle... tedy aspoň do té doby, než mu průvodčí vynadal a donutil ho dýmku uhasit. Jak se červenal a styděl se mi po-

dívat do očí!“ rozplývá se znovu u té historky. „Usmála jsem se na něj a řekla mu, že mu průvodčí právě daroval pár let života k dobru. Jistě ví, že kouření je zdraví škodlivé. Zasmál se a představil se: Adam. Adam! Samozřejmě, bylo to jasné – je to osud! No nsměj se. Kolik takových párů znáš, schválně, řekni?“

Už posté poslouchám stejný příběh a posté mámě neřeknu, že Adam a Eva přece není nic výjimečného. Jsou to v podstatě všední jména, a navíc ta shoda i některé z dvojic třeba donutí spolu zůstat i přes případné drobné rozpory. Jako třeba Petr a Lucie nebo... Tom a Jerry. A okolnosti jejich seznámení nebyly ani zdaleka tak dobrodružné jako to moje s Juditou. Vlastně všechno mezi námi dvěma je speciální.

Tak třeba: první, s kým mě Judita ze svého okolí seznámila, nebyla žádná kamarádka nebo partička přátel. Ani její rodiče. Byl to jeden postarší muž, který žije na ulici. Tedy ne přímo na ulici, má přístřešek na náplavce řeky hned u mostu.

Když jsme dorazili k jeho obydlí, rozpačitě jsme chvíli postávali opodál. Richard byl doma – právě zametal před svým stanem, jen v trenýrkách a nátělníku, a kupodivu vypadal čistě. Na šňůrách od stanu se sušilo pečlivě přikolíčované prádlo, čerstvě vyprané a od slunce voňavé.

„Ale, zdravím, slečinko!“ volal hned na Juditu. Překvapeně pohlédl i na mě: „No teda, dobrej den i vám. To je mi ale náhoda!“ Díval se z Judity na mě a nazpátek a s úsměvem kroutil hlavou. Potěšilo mě, že mě po tak dlouhé době poznal. Od pár zimních návštěv u nás v azylovém domě jsme se neviděli. Byl jsem rád, že se mu takhle dobře daří. Mezi lidmi bez

domova je to vzácné – většinou bohužel upadají do větší a větší apatie. Muž vypadal činorodě a upraveně, při bližším pohledu do jeho opálené čisté tváře nic kromě pár zcuchaných dredů nenasvědčovalo tomu, že nebydlí v bytě se sprchou.

„Máte to tady moc hezký,“ řekl jsem a myslel jsem to vážně. Prohlížel jsem si upravený přístřešek i jeho okolí.

„Děkuju, to jsem si všechno zařídil sám. Tady nebylo nic, jen houština. Všechno jsem vykácel, zarovnal zem. A tady, hned jak stojíte, budu mít záhonek. Tamhle u stromu je ohniště, vidíte? Mám všechno, co potřebuju.“

Měl světlé sympatické oči, které se stále usmívaly. Mohlo mu být něco kolem padesáti či šedesáti, možná trochu víc. Předtím v domově jsem si ho příliš neprohlížel, v anonymním davu jaksi zapadl, ale tady, ve svém prostředí, z něj byl úplně jiný člověk. Zdál se tu šťastný. Podíval jsem se na Juditu. Ta se usmívala a studovala označené pytlíčky se semínky, které jí Richard zrovna ukazoval.

„A jak to tu máte s vodou?“ zeptal jsem se. „Myslím pitnou, prát se asi dá i v Černé...“

„No, to víte, to je horší, musím si chodit tamhle kousek dál po silnici až na benzinku. Potřebuju i mlíko pro své dva kocoury... Mám je zavolat?“

„No jasně!“ Judita se hned nedočkavě začala rozhlížet, přestože je už musela vidět mnohokrát. Vyprávěla mi, jak se s Richardem seznámila asi před rokem a jak ho od té doby čas od času navštěvuje. Vždycky si hezky popovídají, jako staří známí.

Richard se vrátil, bez kocourů. „Teď jsou pryč, někde běhají za kočkama, já je znám. No nic, tak příště. Vždycky se

vrátí, vědí, že tu najdou něco k snědku. A pojdte se podívat dovnitř, nestůjte tady venku,“ zval nás do svého domova. Rádi jsme přijali. Judita se skloněnou hlavou vešla do jeho příbytku první, já hned po ní. Měl jsem nutkání se zout, ale potlačil jsem ho. Opatrně jsem odhrnul tlustý tmavomodrý igelit a vstoupil. A nestačil jsem zírat: měl to tam zařízené skoro líp než někteří lidé svoje garsonky. Byla tu postel, stůl i židle, skříňky s různými předměty, v prosklené komodě pečlivě složené prádlo. Naproti posteli na stolečku – televize! Mini přenosná televize s obrazovkou o něco málo větší než dlaň.

Richard sledoval můj pohled: „To jsem koupil v Alze. Podívejte, tady,“ ukazoval. „Nova. Nova Cinema. Prima. Prima Cool. Prima Family. Tady Óčko. Óčka mám dvě.“ Klikal jednotlivými programy a já jsem to zaujatě sledoval. Já doma totiž televizi nemám. Vedle televize stály maličké repráčky. Vysvětlil mi, že to jede na autobaterii. Vydrží mu prý týden a pak si ji musí nechat dobít.

„Když jdu pryč, tak televizi schovám. To víte, nedá se všem věřit. Některý kradou, fetujou... S tím nechci mít nic společného. Koukejte, tady do šuplíku, zamknu ji, i když jdu jenom kousek.“

„Jo, to je rozumný...“ Pomalu jsme se s Juditou začali s naším hostitelem loučit.

Po cestě jsme si povídali, jak se asi Richardovi žije.

„Měla jsem ještě chuť se zeptat, jestli se tam nebojí. Tahle strana řeky je tajemná a temná, i když zrovna svítí slunce. No nesměj se mi! Já jsem se tu nikdy necítila úplně příjemně... Při procházce mám vždycky nevysvětlitelný pocit, že

mě někdo sleduje nebo že se tu děje něco nekalého,“ řekla Judita a chytila mě teatrálně za paži. „Bojím se i samotný řeky – no fakt, jako by v těchhle místech žila, a kdybych šla za šera moc blízko ke břehu, chytí mě ledovým pařátem a stáhne do hlubin.“ Na to jsem už neměl co říct, jen jsem jí trochu víc stiskl ruku. To ji neumlčelo, takže ve svých vývodech pokračovala. „No pamatuješ si přece, jak se tehdy strašně rozvodnila? Před těma deseti nebo kolika lety? Jako by se naštvála a rozběhla se za náma do našich domovů, zničila všechno, co jí přišlo do cesty a co pevně nedrželo, vzala s sebou, topila lidi a zvířata,“ vyžívala se v tom Judita a já jsem se, asi nevhodně, zasmál.

„No, možná máš pravdu,“ zareagoval jsem na její zlý pohled, „příroda se na nás zlobí za to, co jí provádíme.“

„Jasně, ale řeka, *tahle* řeka, v sobě něco skrejevá.“

Došli jsme spolu pěšinou k mostu a přes něj se dostali na tu hezčí stranu. Tam našťěstí Juditu její romanticko-gotické myšlenky opustily.

„Je to svéráz, vid’? Vždycky se u něj zastavím aspoň na chvíli, když mám čas,“ vrátila se radši v myšlenkách k našemu známému. „Nikdy mu nezapomenu přinést něco k jídlu nebo mu dám pár drobných... A on vůbec není na rozpacích, jen klidně poděkuje, dárek si uklidí a dál se o tom nezmíní.“

„A jak se vlastně dostal... proč žije tady?“

„Ani přesně nevím. Párkrát jsem na to nenápadně zavedla řeč, ale nebyl moc sdílnej. Asi o tom nechce mluvit. Mám pocit, že mu umřela žena a že děti se na něj vykašlaly, že byl dlouho nemocnej. Nejspíš měl i problémy s alkoholem... Kdy-

si učil na základce zeměpis. To je vlastně jediný, co mi o sobě řekl. Ale teď nepije, dokonce ani nekouří – jednou jsem mu nabídlu cigaretu, ale odmítl a zatvářil se jak ten kluk z budovatelského plakátu: *Ne, raději knihu!*“ a svoje slova doprovodila typickým gestem. Musel jsem se usmát. Ona by tedy definitivně dala přednost knize před mnoha jinými věcmi.

„Mně vlastně připadá v podstatě spokojený.“

„Vid’?“ rozzářila se Judita. „Mně taky! Kdo by vlastně nebyl rád, že může být takhle v přírodě. V létě se koupe v řece, pěstuje si zeleninu, spí na čerstvém vzduchu, má dva kocoury... Takovej novodobej poustevník. Hrozně moc čte. Viděls tu jeho skříň s knížkama?“

Nevšiml jsem si, ale nepřekvapilo mě, že Judita ano. Je to profesní deformace. U mě doma také ze všeho nejdřív zkoumala knihovnu. Judita pracuje v prestižním nakladatelství, má na starost propagaci. Je tam takový interní externista, což znamená příjemnou volnost v pracovní době, může si sama zorganizovat čas, jak se jí hodí, případně i pracovat z domova, kdyby jí to vyhovovalo. Rozhodují výsledky. Zároveň je práce tolik, že vydá na klasický pracovní úvazek, nemusí tedy hledat vedlejšáky, aby se užívala.

Tímhle setkáním s Richardem mě Judita okouzila.

Ještě se na chvíli zasním, s lehkým úsměvem na tváři si představím Juditino tělo a tvář, protože být hodnej samozřejmě není úplně všechno, a znovu si připomenu ty zprávy, co mi od ní chodily. Za chvíli se proberu, naštěstí si máma ničeho nevšimla. Můj rozněžnělý výraz zřejmě pokládala za reakci na její vyprávění (které zdaleka ještě nebylo u konce).

Zrovna povídá, jak ji otec zaujal nejen svým intelektem, ale i tím, že byl tak jiný než ostatní její vrstevníci. První dárek, který od něj máma dostala, byl vlastnoručně vyřezávaný přívěsek: miniaturní želvička, detailně vyvedená do poslední prasklinky v krunýři, se zvrásněným krčkem. Stále ho nosí na masivním řetízku od kapesních hodinek a teď se ho maně dotkne a polkne. Oči se jí zamžijí a já musím rychle zachraňovat situaci, aby dnešní večer neskončil jejím pláčem.

Radši jí vyprávím o svém dnešním snu. Nevím, jakou to může mít souvislost, ale ty dvě noci od otcova zmizení jsem měl neuvěřitelně živé sny.

„Zdalo se mi, že jsem zpátky tady u vás, ve svém dětském pokojíku. To se mi ostatně zdá dost často, vybavuje se mi to úplně přesně se všema drobnostma, obrázky na zdech, hračky, který tu dřív bývaly. Pokoj se najednou začal postupně zaplňovat vodou, ale já jsem vůbec necítil strach, spíš mě to bavilo a měl jsem z toho radost, jako by to byl bazén. Sledoval jsem, jak se postupně plní až po strop průzračně čirou tekutinou, která byla příjemně teplá, a pozoroval jsem, jak mi ve vodě vlaje oblečení i vlasy. To je mimochodem dost zvláštní, až teď mi dochází, že když jsem byl malej, dlouhý vlasy jsem neměl... nebo?“ Podívám se tázavě na matku a ta zavrtí hlavou. Teď dlouhé vlasy mám. Vlastně ne úplně dlouhé, jen po ramena. Černé, lehce vlnité – a proč to nepřiznat: na svých vlasech si dost zakládám. Černá je i moje oblíbená barva, většinou se oblékám jen do ní. Judita má naopak vlasy kraťoučké, chtělo by se říct klukovský sestřih, já mám tedy asi holčičí. Ona se obléká nejradši do výrazných barev,

kteře krásně doplňují odstín jejich kařtanových vlasů a světle modřých očí. Jsme jako papoušek s havranem. Jak by asi vypadaly naše děti, usměju se v duchu.

Pokračuju ve vyprávění: „Vlály mi kolem obličeje. Vlastně se toho v tom snu moc nedělo, jen jsem se tak procházel, nebo spíš zpola procházel, zpola vznášel v tom pokoji, prohlížel si věci, který pod vodou vypadaly úplně nově, byly zářivější, měly jasnější barvy, zdály se větší... Evidentně jsem mohl dýchat pod vodou, no, anebo to možná žádná voda nebyla... S dýcháním jsem zkrátka neměl problémy. Ani mě nenapadlo, že by na tom bylo něco divného. Bylo to strašně příjemný, ještě teď si vybavuju, jak mi bylo krásně. No a pak jsem se asi probudil. Víc už nevím.“

Není k tomu co dodat, žádné poselství ani jinotaje se v tom snu neskrývají, možná podvědomá touha dostat se zpět do lůna, abych se oprostil od současných starostí a jen si tak plaval a vegetoval. To ale nahlas neřeknu.

V naší situaci nám hodně pomáhá alkohol. Sice uvolňuje emoce, ale matka není zvyklá pít a po dvou sklenkách vína se jí začnou neznatelně chvět víčka, divně se usmívá a za pár minut se odebere do patra do ložnice, kde pravděpodobně okamžitě usne. Dobře míněná doporučení brát prášky na spaní a navštívit psychologa či rovnou psychiatra odmítla s tím, že by jí to s největší pravděpodobností akorát přitížilo. Má zázračnou schopnost usnout hned, jakmile položí hlavu na polštář. Dokonce i teď, stačí, když má mysl alespoň maličko omámenou alkoholem.

Já si ještě dlouho do noci čtu nebo sleduju seriály na počítači a snažím se zaměstnat hlavu něčím jiným, nenechat

ani malý prostor pro černé myšlenky. Nebo se dívám na televizi, u sebe doma ji nemám. Tady si pustím cokoli a připadám si v bezpečí, doma, jako když jsem byl malý a seděl vedle mě táta. Za chvíli přestanu obrazovku vnímat a myslím na Juditu.

Kolem půlnoci se ještě zvednu a jdu poslouchat za dveře matčiny ložnice.

Všude hrobové ticho. Máma už buď spí, anebo znovu hledá vysvětlení a pročítá stále dokola ty povídky od Poea.

3

KOMU JINÉMU BY PATŘILY NEŽ JÍ

Jako vždy, když projížděli tím nebezpečným úsekem mezi skalami, kde se voda pěnila a vory ji rozstříkovaly na sáh do výšky; kde pluli tak rychle, že se břehy kolem slily do jediného rozmazaného pruhu, pociťoval Jakub mocný příliv vzrušení. Extáze, nerozlučně spojená se strachem, dodávala jeho pažím neobvyklou sílu, která byla nutná ke zdárnému vedení pramenu zdivočelou řekou. Vnímal svoje silná lýtka, zapřená do dřeva, která smáčela stříkající voda, svaly na pažích napínaly vyhrnuté rukávy lněné košile, jak se vši silou zapíral do sochoru. Ve tváři byl brunátný úsilím, prudce oddychoval, případně na některého z ostatních plavců vykřikl rychlý povel. Až nejhorším úsekem projedou a před nimi bude opět klidná hladina, všichni se sejdou na druhém, Pacholčím voru, kde je ohniště, a nechají kolovat hliněný hrnek Plaváček s meruňkovicí.

Dnes doplují do Zdeslavi, kde se ubytují v hospodě Na Půli cesty, jako vždy, když plavili Černou. A až dorazí za nějaký ten týden do cíle, do města Hrana, zaplatí dřevní daň, klády vynosí a složí na náplavce ve velké ohradě. Teprve pak budou mít právo na zasloužený oddych. Někteří jsou doma v Hraně, druzí se dalšího dne vracejí do Větrných hor k prameni Černé, odkud dřevo svážejí. Jakub žije v Hraně, stejně jako jeho snoubenka. Oba bydlí stále ještě se svými rodiči, ona má malý pokojík v hospodě hned u řeky, v Podskalí.

Černá se opět zklidnila, nízko plující slunce zalilo sytým světlem její hladinu i vor před Jakubem. Ten se rozhlédl kolem a zhluboka se nadechl průzračného vzduchu v oranžovém předvečer. Bylo léto, nejkrásnější čas na plavení. I podzim má něco do sebe, pokud má člověk čas, aby tu krásu kolem vnímal. Řeku obklopí z obou stran dlouhé rezavé koberce spadaneho listí pod vzrostlými buky, které se nad tím vším hrdě tyčí, jejich hladkou kůru barví pozdní sluneční paprsky, všechno se ztiší, obklopuje je jen všudypřítomné šplouchání vody. Ale teď bylo léto, do podzimu daleko. Okolí řeky se šťavnatě zelenalo a bzučelo, louky byly pokropené bílými, červenými a modrými květy – stále bylo na co se dívat, člověk zkrátka musel tu nádheru a toho, kdo ji stvořil, obdivovat.

Ano, tohle Jakub na svojí práci miloval. Oslnivé světlo, blyštící se na jemných vlnkách, hluboké lesy či vysoké skály kolem, jasnou oblohu, pod nohama vlastnoručně pokácené a ohlazené klády, pevně spojené do vorů. Řeka, v těchto místech klidná a přívětivá, lehce pohupovala kmeny a její monotónní šplouchání dávalo zapomenout na všechny problémy,